ناټو « NATO »
او
دناټو « NATO » پیژندنه !

خلرمه برخه:

امنیت دځواړخیزی مجموعی په شان !

دانټرنیټ دفارسی سرچینوڅخه

ژباړونکی ؛ عزیزاحمد خوارمل

امنیت دانسان اوبشری ټولنــی دژوند دیــوي نوي اړتیاپه شان داړتیاوپه بهیرکې ګام په ګام په یوازی اوټولنیزه توګه سره لوړاوارزښتمندمقام ، اویوخــاص ځای لري له دی کبله امنیت راوستل او امنیت رامنځته کیدل دټولودولتونودپاره دمهموبنسټیزومسائلوڅخه ګڼل کیدی سی . اونن په نړی کې امنیت دیوی ځواړخیزی مجموعی په شان په (سیاسی ،اقتصادی ،امنیتی ،دفاعی ،فرهنګی .... اودداهسی نوروواړینو مسایلوپه شان ،که دهمدی لړلیده ورته

په ځير سره وکتل سی په يوازنی اوټوليز ډول سره،په ملی اونړيواله سطح کې په اسانی سره تفکيک کيدی نه سی ،دهغه ځايه څخه چې دفاعی تړونونه عمدتآ داتحادونواويووالی په چوکات کې تربحث لاندی راوړل کيږی اوپه همدی توګه سره ديوموضوع په څير رامنځته کيږی اودبحث وړتيا پيداکوي دنظرياتواولړليدونوله مخی به يوتعريف هرومرو ورته ورکړسی ځکه ديووالی اواتحادونوڅخه ډېر تعريفونه رامنځته سوی دی .يوشمير څيړونکی دهغوی دجملی څخه دينګمن په دی باور وو چې يووالی اواتحاد ددوو يا دڅودولتونوترمنځ درسمی اسنادواوموافقت ليکونوپه وسيلی سره ديوی ټاکلی وخت اوټاکل سوی استراتيژيواوموخودپاره دوي دخپلوګټواودملی امنيت په خاطر رامنځته کوي.اوهمدارنګه يوشمير نوردنظرخاوندان اوکارپوهان لکه «اتيفن والت »په دی باور دی چې يوځای کيدل اواتحاديوډول رسمی اوياغير رسمی اړيکه دامنيتی مسائلوپه هکله د دوو يا څوهيوادونوترمنځ چې واکداری لري شميرل کيدی سی دده دلړليدله مخې څخه په دوو (۲) علتونوباندی اتحاد اويووالی لزومآ يوه رسمی مرسته نه ده.

لمړی - دا چې داوسنی دولتونوڅخه ډېرشمير يې دخپلومتحدينوسره درسمی تړونونو دامضا کولو څخه يې ډډه کړی.

دوهم - داچې رسمی اسناد اومکتوبونه بيله داچې دواقعيتونودپوهيدلو دپاره مرسته وکړي هغوي ويجاړه وي اوتخريبوي يې دبيلګی په توګه که څه هم دامريکا اواسرائيلوپه يووالی او اتحاد کې اوهغه دريځ چې واشينګتن داسرائيلوپه هکله يې لري هيڅ کوم بل شک اوتردی په کښې کې نسته ،مګرهيڅکله هم ددغو دووهيوادونو ترمنځ کوم رسمی تړون نه وو موجوداو داهسی تړونونه يې هم نه لرله .

دتړون درامنځته کيدوانګيزی اوعوامل:

ددی نظامی يووالی اوتړون درامنځته کيدوانګيزی اوعوامل کيدی سی چې لاندنی موضوعات دشمالی اتلانتيک دسازمان په دی نظامی تړون کې په ښکاره اوبربنډتوګه سره ملاحظه او وی څيړو:

الف : يووالی ديوهيوادديا دڅوډلوهيوادونو دلاس پيداکولودمخنيوی دپاره پرمسلط موقعيت باندی.

ب: يو والی دلوبغاړه هیواداویا دلوبغاړي هیوادونو په وړاندی چې دډېروګوابنونو منشاء دي.

ج : یووالی دایدئالوژیک ،ټولنیزاوفرهنګی دیوشانته والی پردلیل باندی.

دترون رامنځته کیدل دیوی مشخصی موخی دترلاسه کولو دپاره :

دفاعی تړون،دمهموتړونودیوسرلیک په توګه چې دهیوادونوترمنځ جوړیږی اورامنځته کیږی اودوتلوویوبهیرته پړاوپه پړاو په تدریجی توګه اړین دی. اما مخته ددی پړاونودټولیز اوړینواوومشخصوموخوته درسیدلودپاره اړین ګڼل کیږی اوداهسی څرګنده کیږی چې یوڅوبنسټيزمسائل په لاندی ډول سره وڅیړل سی:

وهریونوی پړاوته درسیدوترمنځ ددی اړینواومشخصوموخودپاره دسیمی دهیوادونویودبل په وړاندی سره دباوراواعتماد دسطحی په زیاتوالی سره مستقیمه اړیکه لري یا په بل عبارت سره دیوپړاوڅخه تیریدل او وبل پړاوته رسیدل ،دهیوادونوترمنځ دباوروپراختیا ته اړتیا دی. هیوادونه او یاهیواد به وتوانیږی چې دغه پړاونه تیری کړی چې دکورنیٔ نظم اودسیپلین درلودونکی وي اودغه دلیل دهغوشرطونو څخه وهغه هیوادونو ته دی چې غواړي دناټودنظامی سازمان غړیتوب او پیوستون ترلاسه کړی اوهمدارنګه ددوي دغه ټولنیز نظم،دسیپلین اودموکراتیک والی دي چې دغړیتوب وترلاسه کولوته لاره پیداکولی سی . اودهغه په توضیح کول سره باید چې دغه برابروالی اونظم په دوو اړخونو کې شتوالی ولری.

لمړی- داچې سیاسی،اقتصادی اودفاعی حوزي دیوی برابروالی اوهماهنګی درلودونکی وي.
دوهم - داچې دګټویو ګډ تعریف ،شرایط اوهمداسی نورمسائل اودنظریاتواودلړلیدونو یووالی سره ولری . دبله خوا څخه باید پاملرنه ولرو هغه داچې ددفاعی تړونونو په جوړه

ولواورامنځته کولوکې باید چې دهیواد ودفاعی سیاست ته هم ټینګه پاملرنه ولرو .اما څرنګه چې دمخه وویل سو دیوی دفاعی تړون دموافقت لیک لاسلیک(امضا) کول، اودوتلووبهیرته پړاوپه پړاو په تدریجی توګه اړین دی چې دغه پړاونه پردریوبرخوویشل سی :

لمړی پړاو : امنیتی موافقت لیکونه:

امنیتی موافقت لیکونه وهغه موافقت لیکونو ته ویل کیږی چې ددوویا څو(سیمیز اوغیر سیمیزو) هیوادونوترمنځ لاسلیک کیږی اوپه بعضی مواردوکښې دغه ډول موافقت لیکونه یوبل ته داطلاعاتوراکړه ورکړه دمجرمینواوتروریستانوغوښتل اوورکول او یوبل ته ورتسلیمه ول ،دمخدره توکودقاچاق کوونکواودهغه مجریمینو ،جرایمو ،اوهغه ډولوټپلوپه وړاندی مبارزه کول چې دیوشمیرسازمانونولخوا سازمان ورکول کیږی ددوي ، ددغوموافقت لیکونوپه لاسلیک کولوسره رامنځته کیږی اوددغه سازمانونو اوډولوټپلوپه وړاندی مبارزه اوددوي دورانه ونکوکړنوڅخه په اقتصادی ،امنیتی اونوروبرخوکې مخنیوی صورت مومی.

دوهم پړاو: دفاعی موافقت لیکونه :

دفاعی موافقیت لیکونه پراخه سیمی اوخوزی دامنیتی موافقت لیکونوپه پرتله دځانه سره لري اوددغه موافقیت لیکونو سیمی اوحوزی دلاندنی مسائلوڅخه عبارت دی :

الف–په اقتصادی برخه کې:په ګډه توګه سره ددفاعی صنایعواو وسائلواونوروراړینو

شیانودپانګی اچونی دلاری اوددغوصنایعودعلم اوزده کړی راکړه ورکړه په ګډ دول سره.

ب – دزده کړواوڅیړنوپه برخه کې:لکه ومتخصصوځواکونوته زده کړی ورکول په سیمواوحوزیوکښې دکلکواوسختودفاعی وسائلواوداسانه دفاعی وسائلو زده کړی اووڅیړنیزودفاعی مرکزونو پراختیاورکول.

ج - په نظامی برخه کې : لکه دمینونوراټول اوپه هغه سیمو کښې چې مینونه ایښودل سویدی هغه سیمی د مینونوڅخه پاکول ،پرنظامی تمریناتواوتطبیقاتوباندی دسیمی دخارنکوهیوادونودخوا څارنه ،دپردی هیوادونوځواکونوته دنظامی اډیو نه ورکول ، چې پرغړیوهیوادونواویا دغړوهیوادونوپریوهیوادباندی دتیری په خاطرکارورنه واخلی ،نودهغه

څخه په کلکه مخنیوی اودغړیوهیوادونولخوا یوپربل باندی تیری نه کول اوداختلافونه حل کول بیله زوراوځواک څخه کاراخیستل.

د - داطلاعاتوپه برخه کې :ددفاعی کړنولارو پیل اوسپیڅلتیا بیله کومی تیر وتنی نه ،د دفاعی سیاستونوپه هکله داطلاعاتوراکړه ورکړه .

و – په سیاسی برخه کې :لکه دسیاسی اورسمی جګپوروچاروا کوترمنځ دغونډو پرانستل داړیکودپراختیا دپاره اوداختلافونودحل اودهغه دلیری کولوپه خاطرزیاراوهاند .

هـ – درسنیوپه برخه کې : لکه وجګړی ته ځان جوړه ول دیو هیواد دامنیتی کیدوپه وړاندی دروانی جګړی اودسړی جګړی له لاری دسیمیزوځواکونودخوا.

دریم پړاو: نظامی موافقت لیکونه:

دنظامی موافقت لیکونولاسیک کول اورامنځته کیدل ولاندنی مسائلوته اړتیا لري :

الف : دسیمی دهیوادونوګډه پوهه دګواښونودمفاهیمو،شرایطواوپه دی اړه نور مسائل اوموضوعات چې په مختلفوبرخوکی له دی ګواښونوسره اړیکی لري.

ب : ګډی ګټې.

ج: ګډ ګواښونه.

د: دسیمی دلوبی کوونکودامنیت پراختیا.

و: ددندو ویشل او دامنیت راوستلواودامنیت جوړه ولوپرنسپونه اوچاري. /

(نوربیا ،په پنځمه برخه کې ادامه لري)

اخيځليکونه:- دا يسنا نيوز څخه ،ادامه لري نور بيا په پنځمه برخه کې.